

Aftaler om belysning på private fællesveje

Hvem bestemmer, om der skal være vejbelysning på de private fællesveje? Og hvem skal betale for belysningen? Ved siden af den skrevne lov om private fællesveje gælder de ulovbestemte regler i kommunalfuldmagten, der i nogle tilfælde giver kommunerne mulighed for at indgå aftaler om vejbelysningen på privatretligt grundlag. Ny udtalelse fra Ankestyrelsen belyser problemstillingen.

En ny tilsynsudtalelse fra Ankestyrelsen af 7. juli 2023 (j.nr. 21-37778) til Holbæk Kommune vedrører lovligheden af privatretlige aftaler mellem kommunen og grundejere om vejbelysning på private fællesveje. Baggrunden for udtalelsen var en forespørgsel fra Holbæk Kommune om lånefinansiering og muligheden for at indgå eller forny aftale med grundejerne om kommunens varetagelse af vejbelysningen på en række private fællesveje mod opkrævning af betaling fra grundejerne.

Tilsynsudtalelsen angår kun vejbelysning, der er etableret på frivilligt grundlag, og altså ikke vejbelysning omfattet af en kommunal afgørelse efter privatvejslovens § 59, stk. 1.

Selvom udgangspunktet er, at kommuners interesse i og dispositioner vedrørende vejbelysning på de private fæl-

lesveje er reguleret af reglerne i privatvejsloven, åbner tilsynsudtalelsen op for, at kommuner - inden for visse rammer - kan indgå privatretlige aftaler med grundejerne om, at der skal etableres vejbelysning på private fællesveje.

Vejbelysningsaftalerne i Holbæk Kommune

Det fremgår af Ankestyrelsens tilsynsudtalelse, at Holbæk Kommune og de vejberettigede grundejere på nogle private fællesveje ønsker at indgå privatretlige aftaler om kommunens etablering og drift af vejbelysningsanlæg på vejene mod opkrævning af et årligt grundejerbidrag, der dækker udgifter til løbende service og elforbrug samt opsætning af nyt materiel, når det er påkrævet. Prisen for kommunens drift og vedligeholdelse af vejbelysning er fastsat ud fra hvile-i-sig-selv-princippet.

Ankestyrelsens udtalelse

Ankestyrelsen har til brug for vurderingen indhentet en udtalelse fra Transportministeriet, der blandt andet oplyser, at privatvejsloven ikke regulerer aftaler om etablering, drift og vedligeholdelse af vejbelysning, som kommunen ikke har stillet krav om efter reglerne i privatvejsloven. Spørgsmålet om driftsaftaler for vejbelysning er heller ikke i øvrigt reguleret i privatvejsloven.

Ankestyrelsen lægger efter sagens oplysninger indledningsvis til grund, at de aftaler, som Holbæk Kommune ønsker at indgå, ikke er omfattet af § 59 i privatvejsloven. I den situation må spørgsmålet om kommunens indgåelse af aftaler med grundejerne om belygningsanlæg på de private fællesveje vurderes efter kommunalfuldmagtsreglerne.

Ankestyrelsen vurderer derefter, at de af kommunen oplyste hensyn til blandt andet infrastruktur, det æstetiske udtryk ved en ensartet belysning på de private fællesveje og hensyn til klima og miljø ved valget af belysningskomponenter er interesser, der er

Privatvejslovens regler om vejbelysning

Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at en privat fællesvej skal holdes belyst, når det er nødvendigt af hensyn til færdslen på vejen eller for at tilgodese andre almene offentlige hensyn, jf. privatvejsloven § 59, stk. 1. Kommunalbestyrelsen bestemmer i den forbindelse også, hvordan vejbelysningen nærmere skal udformes. Det er med andre ord en kommunal opgave at vurdere, om og i givet fald hvordan der skal være belysning på en privat fællesvej. Vejbelysningsopgaven skal som udgangspunkt konkurrenceudsættes.

Hvis kommunalbestyrelsen efter et sagligt skøn ikke finder det nødvendigt, at en privat fællesvej skal holdes belyst, vil det være op til de vejberettigede grundejere at beslutte, om de alligevel ønsker vejbelysning. Det vil i så fald være en privatretlig opgave, der som udgangspunkt er kommunen uvedkommende.

saglige for en kommune at tilgodese. Holbæk Kommune vil derfor ifølge Ankestyrelsen lovligt kunne påtage sig at varetage og betale for belysningen på de private fællesveje. Da aftalerne med grundejerne vil være baseret på frivillighed, vil Holbæk Kommune desuden lovligt kunne opkræve betaling for ydelsen.

Rækkevidde og perspektiver af udtalelsen

I de fleste kommuner vil den løsning, som Ankestyrelsens udtalelse omfatter, formentlig være begrænset til et fåtal af private fællesveje. Det skyldes, at i hvert fald følgende betingelser skal være opfyldt:

- Kommunen skal for det første konkret have vurderet, at vejbelysning ikke er nødvendig på den private fællesvej ud fra kriterierne i privatvejslovens § 59, stk. 1.
- Dernæst skal de vejberettigede grundejere - uagtet kommunens vurdering af manglende nødvendighed - ønske vejbelysningen.
- Endelig skal kommunen have en kommunal interesse i vejbelysningsprojektet, som dog ikke må have en karakter eller et omfang, som sagligt medfører, at kommunen i stedet bør træffe afgørelse om vejbelysning efter privatvejslovens § 59, stk. 1.

Betaling for vejbelysningen

Hvis kommunalbestyrelsen bestemmer, at der skal være belysning på en privat fællesvej, skal kommunen sørge for anlæg, forbedring og drift af vejbelysningen for de vedligeholdelsesforpligtedes regning, jf. privatvejsloven § 59, stk. 2, og § 48. Det er også som udgangspunkt kommunen, der fordele udgifterne til vejbelysning mellem grundejerne, jf. fordelingsprincipperne i § 51, medmindre der foreligger privatretlige aftaler, vedtægter el.lign. mellem grundejerne, jf. privatvejslovens § 49, stk. 1.

I nogle tilfælde er det kommunen selv, der skal eller kan betale for udgifterne til belysningen af private fællesveje. Kommunen skal derfor betale, hvis kommunen kræver forbedringer i vejbelysningen på en privat fællesvej af hensyn til den almene færdsel, jf. privatvejslovens § 59, stk. 5. Ved "almene færdsel" forstås færdsel, som ikke har ærinde til eller i øvrigt betjener de til-

Opmærksomheden henledes derudover på, at Ankestyrelsen i tidligere udtalelser, blandt andet i udtalelse af 13. juli 2017 (sag nr. 2014-215574), har udtrykt, at kommuners mulighed for at indgå privatretlige serviceaftaler med de vejberettigede grundejere til en privat fællesvej yderligere kan være begrænset af kommunalfuldmagtsreglernes forbud mod erhvervsmæssige aktiviteter. I den konkrete sag vedrørende Holbæk Kommune ses spørgsmålet om det dog ikke har givet anledning til bemærkninger fra Ankestyrelsen.

Ankestyrelsens udtalelse synes dermed at åbne for, at der muligvis i videre omfang end hidtil antaget kan indgås privatretlige aftaler med grundejere om de private fællesvejes indretning og drift mv. Det spørgsmål må dog, vurderes det, bedømmes konkret.

Vejbelysningen skønnes nødvendig

Hvis kommunen omvendt skønner, at vejbelysningen er nødvendig og derfor træffer bestemmelse herom, vil kommunen ved valget af løsning kunne inddrage de samme hensyn, som er fremhævet i Ankestyrelsens udtalelse til Holbæk Kommune, herunder æstetiske hensyn i form af ensartet belysning på vejene samt hensyn til klima og miljø. Kommunen vil desuden kunne (og skal som udgangspunkt) opkræve de udgifter, der er forbundet

grænsende ejendomme, og som heller ikke er lokaltrafik i området.

Kommunen kan vælge at betale for udgifterne til vejbelysning på private fællesveje, hvis almene, offentlige hensyn taler for det, jf. privatvejslovens § 59, stk. 6. "Almene offentlige hensyn" omfatter bl.a. arkitektoniske, tryghedsmæssige eller kriminalpræventive hensyn. Kommunen er tillagt et betydeligt skøn, ved vurderingen af om almene, offentlige hensyn taler for kommunens afholdelse af udgifterne.

Det er ikke i privatvejsloven udtømmende reguleret, hvornår kommunen har mulighed for at afholde udgifter til vejbelysning på private fællesveje, og de uskrevne retsgrundsætninger om kommunalfuldmagten finder derfor supplerende anvendelse.

med ordningen, hos de berørte grundejere efter principperne i privatvejsloven, i det væsentlige svarende til hvile-i-sig-selv-princippet. For mere viden om opkrævningen af omkostninger kan blandt andet henvises til Vejdirektoratets udtalelse af 20. februar 2023 (j.nr. 23/01419).

Anne Sophie K. Vilsbøll
Partner, advokat
akv@horten.dk

Tue Bing Trier
Director, advokat
ttb@horten.dk

Poul Hvilsted
Advokat
phv@horten.dk